

در گفت و گو با معاون امور تعاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی تشریح شد

عملکرد بخش تعاون در مدت ۲ ساله دولت سیزدهم

آموزش، ترویج و توانمندسازی تعاونی‌ها، هوشمندسازی بخش تعاون، تخصیص خط اعتباری و ارائه تسهیلات به شرکت‌های تعاونی و اعمال سیاست‌های تشویقی بازار جهت حمایت از این بخش، برنامه‌ریزی و هدفگذاری در راستای تقویت صادرات حوزه مربوطه، بسترسازی و گسترش

گفت‌وگو

مهدی مسکنی، معاون امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به مناسبت هفته تعاون در گفت‌وگو با آتی‌نو تشریحی از اولویت‌بندی، سیاستگذاری، راهبری، اقدامات و عملکرد حوزه تعاون، وضعیت کنونی، هدفگذاری توسعه فعالیت‌های تعاون، تأثیرگذاری اقدامات تعاون در اشتغالزایی و رشد اقتصاد تولید، عملکرد حمایت تعاون در قالب تسهیلات، اقدامات این بخش در مناطق محروم، برنامه‌های توسعه آموزش و چگونگی افزایش سهم تعاون در اقتصاد را در قالب دولت سیزدهم ارائه کرد.

با توجه به فعالیت بیش از ۱۰۰ هزار شرکت تعاونی در سطح کشور و اثرگذاری خروجی عملکردی این حوزه در بخش‌های مختلف و ضرورت تحقق شعار سال، چه هدفگذاری، سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و اقداماتی در راستای عمل به این شعار در حوزه تعاون شکل گرفت؟

تشکیل ۲ هزار و ۵۷۱ تعاونی تولیدی با ظرفیت خلق بیش از ۶۳ هزار فرصت شغلی و زمینه عضویت ۴۴ هزار و ۷۷۱ نفر، تأسیس ۹۳۰ تعاونی توزیعی با عضویت بیش از ۵۹ هزار نفر و بسترسازی ایجاد ۳۲ هزار و ۱۵۴ شغل و همچنین راه‌اندازی هزار و ۲۳ شرکت تعاونی – خدماتی با امکان عضویت ۲۸ هزار نفر و اشتغالزایی برای بیش از ۴۳ هزار نفر تنها بخشی از اقدامات معاونت امور تعاون در راستای عمل به شعار سال به شمار می‌رود. در مجموع ۴ هزار و ۳۵۴ تعاونی با عضویت ۱۱۲ هزار و ۱۳۱ نفر و اشتغالزایی ۱۰۳ هزار و ۵۳۲ نفر در سال جاری به ثبت رسیده است. ثبت و تشکیل ۸۹۱ تعاونی زنان با ۸ هزار و ۸۰۸ عضو و ۱۳ هزار و ۸۰۸ فرصت شغلی با احتساب رشد هفت درصدی نسبت به مدت مشابه سال گذشته از اقدامات حوزه تعاون در عمل به شعار سال است.

همچنین افتتاح ۵ هزار و ۵۰۰ واحد مسکن مهر در ۱۳ استان با سرمایه‌گذاری هزار و ۶۵۰ میلیارد تومانی و تشکیل ۲۳۹ شرکت تعاونی مسکن با ظرفیت‌احداث ۶۳ هزار و ۱ واحد مسکونی در حوزه نهضت ملی مسکن در ۲۰ استان را می‌توان از دیگر فعالیت‌های مرتبط با شعار سال دانست. اجرای طرح «کپکشان تعاون» با هدف شبکه‌سازی کسب‌وکارها در تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها در شش رسته اولویت‌دار پوشاک، صنایع‌دستی، فرش دستباف، زنبورداری، پرورش ماهی و پرورش طیور را باید از اقدامات قابل توجه دیگر بخش تعاون در حوزه رشد تولید دانست. تشکیل و راه‌اندازی بیش از هزار تعاونی خدماتی با عضویت ۲۱ هزار و ۵۷۱ نفر و ایجاد بیش از ۲۷ هزار فرصت شغلی، صدور ۱۰ موافقت‌نامه تشکیل و تبدیل به تعاونی سهامی عام، راه‌اندازی ۱۴ تعاونی توسعه و عمران شهرستانی تعاونی با ۱۱ هزار و ۹۳۴ عضو و ۵۰۵ فرصت شغلی، تشکیل ۴۷ تعاونی فراگیر ملی با عضویت ۳ هزار نفر و همچنین تشکیل اولین تعاونی فراگیر ملی دانش‌آموزان استثنایی در استان فارس با عضویت ۱۸۰ نفر بخشی از دیگر اقدامات این بخش محسوب می‌شوند. افزایش ۱۲ برابری سرمایه بانک توسعه تعاون به میزان ۶۲ میلیارد ریال اقدام تسهیلگر در راستای تحقق

«مهر تورم و رشد تولید» است.

ارائه تسهیلات مالی به تعاونی‌ها، تدوین سیاست‌های تشویقی در راستای تقویت بخش تعاون، اعمال سیاست‌های حمایتی جهت توسعه فعالیت تعاونی‌ها، تسهیلگری ارزی و اقدامات قانونی دیگر در راستای توسعه این بخش، بیانگر ضرورت حمایت از فعالیت این بخش است. چه سیاست‌های پشتیبانی – حمایتی از فعالیت تعاونی‌ها در دولت تدوین و اجرایی شد؟
در این ارتباط اعطای ۱۳۲ مورد تسهیلات به اتحادیه‌ها، حمایت از ۱۸ اتحادیه‌های تعاونی تخصصی، ایجاد خط اعتباری ۲ و ۳ هزار میلیارد تومانی جهت اشتغال روستایی و توسعه کارآفرینی در تعاونی‌ها، اعطای کمک بلاعوض به بیش از ۱۷۵ شرکت تعاونی زنان بالغ بر ۱۸ هزار و ۵۰۰ میلیون ریال و بهره‌مندی هزار و ۲۰ تعاونی از سیاست‌های تشویقی بازار کار با پرداخت ۱۳ میلیارد ۸۰۰ میلیون تومان با ظرفیت اشتغال ۳ هزار و ۲۵۶ نفر بخشی از سیاست‌های حمایتی دولت از فعالان تعاون به شمار می‌رود. واگذاری هزار دستگاه خودروی سواری سمند از طریق اتحادیه تعاونی‌های سواری کرایه بین‌شهری، انعقاد ۳۸ تفاهمنامه با نهادهای مرتبط جهت مانع‌زدایی از تولید و کسب‌وکارهای تعاونی، کمک به افزایش سطح اشتغال مولد در بخش تعاون به ۲۰ درصد اشتغال و جذب ۱۵ میلیارد تومان مشوق بیمه‌ای نیز بیانگر توسعه بخش تعاون از طریق این حمایت‌ها است. در راستای پشتیبانی از فعالیت تعاونگران، پرداخت تخفیف ۲۰ درصدی حق‌بیمه سهم کارفرما به هزار و ۱۷۱ تعاونی، اعطای مبلغ ۱۵ میلیارد تومان تسهیلات قرض الحسنه به تعاونی‌ها با عاملیت بانک رسالت، ایجاد شش غرفه تعاون با حضور ۷۳۰ تعاونی در نمایشگاه بین‌المللی، رفع موانع اعتباری ۶۵۱ تعاونی، احیای شورای عالی صادرات تعاون، صدور بیش از ۷ هزار و ۹۶۳ میلیارد ریال ضمانت‌نامه صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون و صدور حد اعتباری این صندوق برای تعاونی‌های ممتاز تا سقف ۲۱۰ میلیارد ریال زمینه‌ساز توسعه تعاون محسوب می‌شوند. در این ارتباط تضمین صدردصدی تسهیلات کسب‌وکارهای دانش‌بنیان تا سقف ۱۰ میلیارد ریال در صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون، تخفیف ۳۰ درصد کارمزد برای متقاضیان خوش‌حساب و کاهش ۶۰ درصدی کارمزد برای تعاونی صندوق مذکور، افزایش تعداد اقلام قابل ورود به کشور توسط تعاونی مرزنشینان از تعداد ۴۸ به ۷۰ قلم کالا و در نهایت افزایش شش برابری سهمیه ارزی تعاونی‌های مرزنشین نسبت به سنوات گذشته از ۵۰ به ۳۰۰ دلار برای مناطق عادی و از ۱۰۰ به ۶۰۰ دلار برای مناطق محروم قابل اشاره است.

در ارتباط با محرومیت‌زدایی و کمک به توسعه مناطق محروم با اتسکا به توان بخش تعاون و امکان مشارکت مردم این مناطق در رشد فعالیت تعاونی‌ها چه اقداماتی صورت گرفت؟

در همراهی با سیاست‌های دولت و وزارت تعاون جهت کاهش فقر و رشد رفاه عمومی و همچنین در راستای بهره‌مندی از تمامی ظرفیت‌های موجود برای تحقق هدفگذاری کلان رفاهی، برنامه‌های متعددی در بخش تعاون تدوین و هدفگذاری شد. در این ارتباط ظرف دو سال اخیر، اعطای تسهیلات به ۵۹ طرح روستا تعاون به مبلغ ۱۵۶ میلیارد تومان و ایجاد اشتغال برای ۸۲۷ نفر، تشکیل هزار و

۱۰۰ تعاونی در روستاهای محروم با هدف محرومیت‌زدایی و افزایش عدالت اجتماعی با همکاری مرکز بررسی‌های استراتژیک و دستیار مردمی‌سازی رئیس‌جمهوری و همکاری و تعامل با قرارگاه مهرام رضا (ع) جهت تشکیل تعاونی‌های جدید در مناطق محروم با ایجاد و راه‌اندازی ۶۲ تعاونی، فعال‌سازی ۱۰ طرح تعاونی و اجرای هفت طرح تعاونی دیگر نیز در دستور کار معاونت امور تعاون وزارت کار قرار گرفت. در حوزه تدوین و اجرای سیاست‌ها و طرح‌های محرومیت‌زاد در بخش تعاون، تشکیل ۱۳۹ تعاونی و اجرای ۲۵ طرح تعاونی در مناطق محروم با همکاری بنیاد علوی و همچنین صدور ۴۷ هزار و ۲۱۸ بیمه‌نامه و واگذاری ۲۴۰ کارگزاری به تعاونی‌ها با هدف گسترش بیمه روستاییان و عشایر در تعاونی‌های روستایی در راستای گسترش بیمه‌های اجتماعی در بین جامعه محروم روستایی از اقدامات حوزه تعاون در مسیر رشد شاخص‌های رفاهی و کاهش محرومیت به شمار می‌رود. همچنین در راستای توجه به دهک‌های پایین جامعه و کمک به کاهش فقر در بین آنان، ایجاد و راه‌اندازی ۳۹ تعاونی فراگیر ملی با عضویت هزار و ۳۸۵ نفر و خلق فرصت اشتغال برای هزار و ۹۹۵ نفر به منظور فقرزدایی از سه دهک پایین درآمدی توسط این معاونت اجرایی شد.

از آنجا که دستیابی به هدفگذاری با بالاترین میزان کیفیت اجرا و عملکرد جز با عمل به پایش اقدامات و نظارت بر حسن اجرای آنها ممکن نیست، چه برنامه‌ها و هدفگذاری در بخش تعاون برای پایش و نظارت مستمر فعالیت حوزه تعاون انجام شده است؟

معاونت امور تعاون وزارت کار در راستای تحقق سیاست‌ها و اجرای طرح‌های این حوزه، تدوین و اجرای سیاست‌های نظارتی و پایش فعالیت بخش تعاون را دنبال کرد. این معاونت با پرداخت ۸ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان جهت حسابرسی در سال ۱۴۰۰، پرداخت ۳ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان در سال گذشته و ۴ میلیارد تومان پرداخت در سال جاری به اداره کل و تعاونی‌ها، ارتقای شاخص شفافیت عملکرد مالی تعاونی‌ها را هدفگذاری کرده است. همچنین راه‌اندازی سامانه (EOC) جهت نظارت بر شرکت‌های تعاونی مشکل‌دار و انجام ۳۹ نظارت میدانی معاون امور تعاون به ۲۳ استان و سفر مدیران کل و مشاوران معاونت به بیش از ۳۱۵۰ سفر در استان نیز بخش دیگری از اقدامات نظارت‌محور است. پیشنهادها اصلاحی لایحه قانون بخش تعاونی، برگزاری ۴۰ جلسه بررسی و مشورت با محوریت تعاون و البته تشکیل کمیته مقررات‌زدایی و تمرکززدایی جهت شفافیت با هدف شناسایی، بازبینی و تعیین تکلیف مقررات زائد و تمرکززدایی فعالیت‌ها از اقدامات قانونی در راستای کارآمدی قوانین متناسب با رشد شفافیت فعالیت بخش تعاون محسوب می‌شوند.

با توجه به اقتصاد مردم‌محور تعاون و ضرورت گسترش فعالیت تعاونی‌ها به جهت رشد سهم مردم از اقتصاد، تولید، اشتغال و رفاه، خلاقیت و نوآوری به چه شکلی در برنامه‌های حوزه تعاون زمینه افزایش بهره‌وری را فراهم آورده است؟

رشد داده‌های مربوط به بهره‌وری اقدامات بخش تعاون با محوریت حمایت از فعالیت‌های این حوزه همواره مورد تأکید بخش تعاون وزارت کار بود. در این راستای حمایت از بهسازی، نوسازی و بهره‌وری ۲۶۸ تعاونی با تخصیص بودجه ۱۴ هزار و ۷۰۰ میلیون ریالی در حوزه تعاون محقق شد. همچنین عضویت ۵۳ تعاونی در خوشه‌های کسب‌وکار، تشکیل و توسعه ۶۲ تعاونی جدید دانش‌بنیان با عضویت هزار و ۵۸۰ نفر و ایجاد هزار و ۴۳ فرصت شغلی در این بخش، راه‌اندازی و ساماندهی ۲۵ مراکز نوآوری و توسعه تعاون (منا)، تبدیل متای ملی از شخصیت حقوقی خصوصی به حقوقی تعاونی و در نهایت، تخصیص مبلغ یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان کمک بلاعوض به مرکز نوآوری و توسعه تعاون ایران (منتای ملی)، اقداماتی در راستای رشد داده‌های شاخص بهره‌وری بخش تعاون محسوب می‌شوند. در حوزه صندوق‌های سرمایه‌گذاری و ابزارهای مالی و شتاب‌دهنده‌ها نیز تهیه و تدوین تفاهمنامه تشکیل صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر، افتتاح اولین شتاب‌دهنده غیرمتمرکز و تعاون‌بنیان اتفاق و ایجاد اولین استارت‌آپ استودیو تخصصی توسعه ابزارهای مالی تعاون‌بنیان (Coop fintech) را می‌توان بخشی از اقدامات معاونت امور تعاون وزارت کار محسوب کرد.

تعاون

یادداشت

اشتغال ارزان؛ رهاورد توسعه تعاون

بهرمندی از تمامی راهکارها، امکانات، ایده‌های خلاق و بسترهای دولتی و خصوصی برای ثبت تعادل در حوزه اشتغال از طریق خلق فرصت‌های شغلی ماندگار و پایدار، موجبات ایجاد گسترده اشتغال و کاهش آمار بیکاری؛ به‌ویژه بین دانش‌آموختگان را فراهم می‌آورد. در این بین، دولت‌هایاری ثبت حداکثری بازدهی زمان، هزینه و فرصت، برنامه‌ریزی برای خلق اشتغال ارزان را مورد توجه قرار می‌دهند و همواره سازوکارهای تحقق این نوع اشتغال را دنبال می‌کنند. فعالیت بخش تعاون به دلیل ویژگی‌های دسترس‌پذیری قانونی، مشارکت مردمی، هزینه پایین ثبت و راه‌اندازی شرکت‌های تعاونی و به‌واسطه حمایت‌های دولتی و سابقه عملکردی این حوزه در دهه‌های گذشته، یکی از بهترین بسترها برای ایجاد فرصت‌های گسترده شغلی در کنار رونق تولید به شمار می‌رود.

داده‌های آماری اشتغالزایی نشان می‌دهد هزینه ایجاد شغل در بخش تعاون، ارزان‌تر از سایر بخش‌ها است و با سرمایه اندک می‌توان در این حوزه اشتغال گسترده ایجاد کرد. از آنجا که بر اساس اصول (۴۳) و (۴۴) قانون اساسی، تعاون یکی از بخش‌های مهم اقتصادی است که با پویایی آن سهم بزرگی از مشکلات از نظام توزیع تا بیکاری برطرف و گام مؤثری در جهت ایجاد اشتغال پایدار برداشته می‌شود، این حوزه را باید یکی از ارکان تولید و اشتغال محسوب کرد. با توجه به ظرفیت‌های گسترده حوزه تعاون در بخش‌های اقتصادی و اجتماعی و سهم بسزای این نوع فعالیت‌ها در ایجاد اشتغال مولد و پایدار، هزینه ایجاد شغل ارزان تعاونی‌ها نسبت به سایر حوزه‌ها، مزیت تعاون و مشوق توسعه این فضای اقتصادی و تولیدی است. رشد ۲٫۵ درصدی ثبت تعاونی‌ها و افزایش ۳٫۵ درصدی تعداد شاغلان بخش تعاون از آغاز فعالیت دولت سیزدهم، گویای بهبود عملکرد تعاونی‌ها در این بازه زمانی است.

بر اساس داده‌های آماری اشتغال تعاون، در سال گذشته ۵۲ هزار و ۱۳۱ مورد فرصت شغلی در بیش از ۲ هزار شرکت تعاونی ایجاد شده که در مقایسه با سال ۱۴۰۰ رشد پنج درصدی با ثبت ۴۹ هزار و ۵۰۲ تعاونی محقق شده است. در این ارتباط با اعلام «مهدی مسکنی» معاونت تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۵۸ درصد فرصت‌های شغلی ایجاد شده سال گذشته در بخش تولید، ۲۶ درصد در حوزه توزیع و در تعاونی‌های مسکن، مصرف و اعتبار و ۱۶ درصد در بخش خدمات بوده است.

بر اساس داده‌های سامانه رصد ملی اشتغال کشور، سال گذشته بخش تعاون دو درصد از اشتغالزایی کشور را به خود اختصاص داد و به تبع آن رشد ۱۰ درصدی صادرات غیرنفتی محقق شد.

همچنین سهم ۱٫۵ میلیارد دلاری بخش تعاون از صادرات غیرنفتی کشور در سال قبل و امکان اشتغالزایی ناشی از این رشد، زمینه بهره‌مندی بیشتر از ظرفیت‌های بخش تعاون در ایجاد فرصت‌های شغلی را فراهم می‌کند. کارشناسان اقتصاد و بازار کار معتقدند، تعاونی‌های تولیدی و خدماتی در شرایط نامتعادل فضای کسب‌وکار و اشتغال و با وجود بیکاری ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار نفری ثبت‌شده، امکان خلق شغل و رشد اقتصادی را با بهره‌مندی از جمعیت سرمایه‌های خرد و حمایت‌های قانونی و تسهیلاتی دولت دارند. در واقع جذب سرمایه‌های اندک و راکد و بهره‌گیری از آنان در قالب ایده‌های خلاق و اشتغال‌زاد در کنار مشارکت مردمی و حمایت‌های دولتی، توسعه اشتغال و پویایی تولید بخش تعاون را رقم می‌زند. در شرایطی که با وجود سهم حدودشش درصدی تعاون از اقتصاد، اشتغال پایدار بیش از یک میلیون و ۸۵۰ هزار نفری در قالب ۹ درصد مجموع اشتغال رقم خورده است، توسعه بخش تعاون و تحقق سهم ۲۵ درصدی این حوزه از اقتصاد بر اساس تأکید قانون اساسی، امکان خلق اشتغال چندبرابری در این حوزه را فراهم می‌کند.